

B. SĂ ÎNVĂȚĂM LUCRURI NOI

1. Cuvintele „ia” și „i-a”



Matilda este o fetiță genială, cum rar s-a mai întâlnit. A învățat să citească de la vârsta de trei ani. Este pasionată de lectură. Părinții ei nu o încurajează să citească. Uneori chiar o pedepsesc interzicându-i să citească. Fetița **ia** de la bibliotecă romane și cărți pentru copii. Doamna Phelps, bibliotecara, îi recomandă o listă variată de cărți.

Încă din prima zi de școală, domnișoara Honey, învățătoarea sa, își dă seama cât de inteligentă este micuța Matilda. Isteața fetiță are mult mai multe cunoștințe față de colegii ei. Învățătoarea **i-a cerut** directoarei Trunchbull să o mute la altă clasă. Directoarea a refuzat. Matilda a fost acuzată de directoare că **i-a pus** o șopârlă în apă.

După o vreme, domnișoara Honey **i-a cerut** fetei cu mintea sclipitoare și cu puteri magice să o viziteze acasă. **I-a oferit** un ceai și **i-a povestit** viața ei. Matilda a fost impresionată de povestea învățătoarei și **i-a promis** că o va ajuta să-și recapete casa pe care pusese stăpânire chiar răutăcioasa directoare. După ce și-a recuperat casa, micuța iubitoare de lectură a rugat-o pe învățătoarea sa să o ia la ea acasă. Din cărți și de la buna învățătoare a învățat să scrie corect toate ortogramele.

Să învățăm!

a) **ia** = un singur cuvânt (verb); acțiunea are loc în momentul vorbirii, în prezent

În acest caz, **ia** este un cuvânt de sine stătător care se poate înlocui cu unul dintre cuvintele *apucă, prinde, cumpără, obține, ține* etc.

Exemple:

Ea **ia** cartea. (apucă)

El **ia** mingea. (prinde, apucă)

Intră în librărie și **ia** o carte scrisă de Roald Dahl. (cumpără)

Intră la magazinul cu jucării și **ia** o păpușă. (cumpără)

Daria **ia** stiloul din penar. (apucă, prinde)

Alex **ia** trenul spre București. (prinde)

Se scrie **ia** și atunci când este vorba despre o bluză, componentă a costumului tradițional românesc, purtată de femei. Ia este confecționată din pânză albă de bumbac, în sau borangic. Este împodobită cu broderii în motive populare românești mai ales la mâneci, pe piept și la gât. Unele ii sunt împodobite și cu mărgelile sau paiete.



b) **i + a + acțiune = i-a + acțiune**
În acest caz, cratima marchează rostirea într-o singură silabă a două părți de vorbire (cuvinte) diferite.

A este legat prin înțeles de cuvântul care urmează și **i** ține locul unei persoane.

Exemple:

Matilda **i-a** cerut bibliotecarei cărți despre animale.

Fetița **i-a** povestit învățătoarei despre viața sa.

Se scrie **ia** și când are sensul de *uite, privește sau hai*, exprimând o strigare, o mirare, o exclamare.

Ia, vreau și eu să văd ce ai scris acolo!

Ia spune și tu ceva!

Atenție la cuvintele **ea** și **ia!** (ea ≠ ia)

ea – floarea, eleva, bunica, pisica

ia (a lua) – cartea, penarul

Ea se pronunță **ia**, dar se scrie totdeauna **ea!**

Aplicăm ce-am învățat!

1

Completează împreună cu Matilda!

ia

i-a

trandafirul

lăudat

spune

dat

adus

cerut

spus

lalele

ghiozdanul

cartea

povestit

întrebat

2

Pentru că a citit foarte mult, Matilda reușește să rezolve cu ușurință exercițiile de mai jos. Și tu poți.

Model: ● i-a dat – i-a luat

● i-a pierdut – i-a găsit

● i-a dus –

● i-a îmbrăcat –

● i-a urcat –

● i-a umplut –

● i-a certat –

● i-a întristat –

3

Alcătuiește enunțuri în care să folosești următoarele grupuri de cuvinte: ia lalele, i-a recitat, ia seama, i-a mulțumit, ia cartea, nu ia aminte, ia note mari, ia autobuzul, ia trenul, i-a descris, ia scrisoarea, ia spune.

.....

.....

.....

4

Alege forma corectă:

Matilda s-a/sa mutat cu domnișoara Honey în casă. Învățătoarea ia/i-a pregătit o petrecere. I-a/ia făcut și un tort cu fructe. Era ziua ei. S-a/Sa grăbit să ia/i-a lumânări și să decoreze deliciosul tort. La ia/ea au sosit mulți colegi. Ia/I-a servit pe toți cu bomboane și tort. Amanda ia/i-a adus în dar multe cărți de poezii. Bruce Bogtrotter ia/i-a adus câteva romane. El a fost singurul care a refuzat tortul pentru că și-a amintit că directoarea Trunchbull l-a/la forțat să mănânce un tort întreg.

Toți s-au/sau distrat și sau/s-au jucat în casa primitoare și plină de cărți a învățătoarei.

5

„Găsește cuvântul-surpriză!” Colorează litera din coloana CORECT sau GREȘIT în funcție de cum este scrisă propoziția. La sfârșit așază literele în ordine și citește cuvântul format.

Propoziția	Corect	Greșit
N-a vrut să ia seama la sfatul mamei.	M	N
Diana ia spus adevărul.	B	A
Ia mereu note mari.	T	Ț
Verișoara mea i-a lecții de vioară.	F	I
Bunica intră în magazin să ia o rochiță.	L	M
Ia spune ce te necăjește!	D	E
Ia luat mult timp să afle adevărul.	B	A

--	--	--	--	--	--	--

Scrie o propoziție în care să apară cuvântul-surpriză descoperit, „ia” și „i-a”.

6

Potrivește și unește.

i se ia o piatră de pe inimă

îi ia urma

scapă de o grijă, de o durere, de o suferință chinuitoare

pleacă

își ia vorba înapoi

își ia rămas-bun, ziua-bună

se răzgândește

se desparte de cineva, rostind cuvinte de rămas-bun

își ia tălpașita

află informații despre locul în care se află

Alcătuiește propoziții cu trei dintre expresiile date.

Învățăm prin joc

Jocul se desfășoară în lanț. Fiecare elev va alcătui câte un enunț cu *s-a, sa, sau, s-au, ia, i-a, într-o, într-un, printr-o, printr-un* (în ordinea dată). Cel care greșește iese din joc.

ORTOGRAME DIGITALE

Accesează linkul de mai jos și joacă-te cu **ia** și **i-a**! Succes!
<https://wordwall.net/ro/resource/10271109>

2. Cuvintele „iau” și „i-au”



Azi, la școală, Cenușăreasa a învățat cum se scriu corect cuvintele „iau” și „i-au”. Fiind atentă, a înțeles imediat când trebuie să le folosească pe fiecare dintre ele.

În timpul orelor, surorile sale vitrege s-au jucat și nu au înțeles nimic. Acasă, Cenușăreasa a trebuit să le mai explice încă o dată când se folosește „iau” și când se scrie „i-au”. Ascultă și tu explicațiile ei!

Să învățăm!

a) iau = un singur cuvânt (verb)

În acest caz, **iau** se scrie *fără cratimă* și are sensul de **am luat (eu)/au luat (ei)** sau, în alte cazuri, de **cumpăr/cumpără, apuc/apucă, obțin, țin, prind** etc.

Exemple:

Eu **iau** mere. (am luat)

Ei **iau** caietele. (au luat)

Merg la magazin și **iau** fructe proaspete.
(cumpăr)

Azi, ei **iau** patine noi. (cumpără)

Eu **iau** ceșcuța cu mâna stângă.
(apuc/prind)

Băieții iau repede peștii din năvod.
(apucă/prind)

b) i + au + acțiune = i-au + acțiune

În acest caz, cratima marchează rostirea într-o singură silabă a două părți de vorbire (cuvinte) diferite (un pronume „i” și un verb „au”), „i” ținând locul unei persoane, iar „au” fiind legat prin înțeles de cuvântul care urmează.

Exemple:

I-au dus să viziteze castelul.

Copiii **i-au** ajutat pe bunici la strânsul merelor.

Aplicăm ce-am învățat!

1 Lucrează alături de Cenușăreasa și înlocuiește-l pe „iau” cu un alt cuvânt potrivit.

- ◆ Bunicii iau legume proaspete din piață. (.....)
- ◆ Eu iau numai note bune! (.....)
- ◆ Când trec strada, o iau pe sora mea mai mică de mână. (.....)
- ◆ M-am grăbit și am reușit să iau autobuzul. (.....)
- ◆ Ca să sap mai bine, iau cazmaua cu ambele mâini. (.....)
- ◆ Ei iau cărți de la bibliotecă. (.....)

(*obțin, prind, împrumută, apuc, cumpără, țin*)

2

De când merg la școală, cele două surori vitrege s-au schimbat. Acum te roagă să completezi spațiile libere împreună cu ele, adăugând ceea ce se potrivește.

• iau dictionarul

iau

iau

iau

iau

iau

iau

iau

• s-a deschis

s-a

s-a

s-a

s-a

s-a

s-a

s-a

3

Deși se străduiesc, surorile tot mai întâmpină unele greutăți și nu știu să găsească întotdeauna forma corectă a cuvintelor „iau” și „i-au”. Ajută-le tu să bareze ce este greșit.

- a) ■ Azi, părinții Deliei iau/i-au masa în oraș.
- Deși era târziu, iau/i-au spus că trebuie să mai aștepte puțin.
 - Irina și Melania iau/i-au caiete de la librăria din colț.
 - Frațiorului meu iau/i-au apărut dințișorii.
 - Nu iau/i-au explicat ce s-a întâmplat cu lucrarea sa.
- b) ■ Iau/I-au permis să intre la spectacol numai după ce iau/i-au cerut biletul.
- Ca să iau/i-au cea mai bună hotărâre, iau/i-au în calcul toate variantele posibile.
 - Nu iau/i-au autobuzul acesta, pentru că am aflat că iau/i-au schimbat ruta.
 - Iau/I-au spus să plece, pentru că iau/i-au anulat programarea.
 - Iau/I-au rochia argintie, pentru că pot să o iau/i-au la un preț mai bun.

**4**

Ajut-o pe Cenușăreasa să completeze spațiile libere cu „iau” sau „i-au”.

- ◆ Când au ieșit din casă văzut pe prietenii lor, Darius și Eugen.
- ◆ Medicamentele se doar la recomandarea medicului.
- ◆ Fiindcă am fost atent, sunt sigur că o să iar premiul I la concursul de limba română.
- ◆ În mulțime zărit pe prietenii lor doar pentru o clipă.
- ◆ instrucțiunile și le citesc cu atenție, pentru a afla cum trebuie să procedez ca să măsurile corecte.
- ◆ Bunicii stat alături și arătat pas cu pas cum trebuie să îngrijească pomișorul.
- ◆ Când descoperit, ajutat să se întoarcă acasă în siguranță.

5 Continuă enunțurile începute de Cenușăreasa, folosind în fiecare caz „iau” sau „i-au”.
Model: Duminica iau bicicleta și ies la plimbare.

Merg la magazin
Îi atrag atenția
....., dar nu a fost adevărat.
..... și de aceea sunt foarte bucuroși.
S-a supărat rău,
....., dar mâine i-l dau înapoi.
..... acele dicționare

6 Imaginează-ți un alt sfârșit pentru povestea „Cenușăreasa”. Atenție! În textul tău trebuie să apară:

→ iau de două ori;

→ i-au de patru ori.

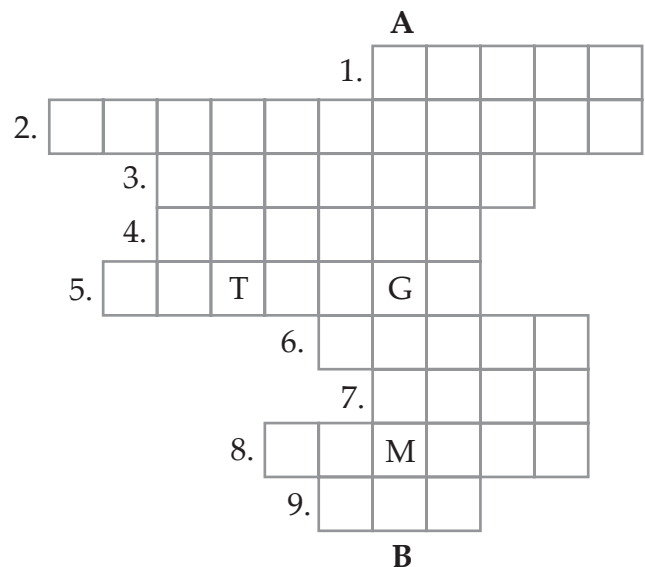
REBUS

Orizontal:

1. iau → o.....n
2. A fost chinuită de cele două surori vitrege și de mama lor.
3. A găsit pantoful.
4. Obiect pierdut la bal.
5. mașteră → v.....ă
6. iau → p.....d
7. iau → a.....c
8. iau → c.....r
9. Petrecere la care a participat și Cenușăreasa.

Vertical AB:

Invățăm
prin joc



3. Cuvintele „la” și „l-a”

Apolodor, pinguinul din Labrador, trăia **la** circ, în Târgul Moșilor. El cânta **la** cor. Era un pinguin tare milos. Când **l-a** văzut pe pisoii Tiț plângând, a dorit să îl înveselească.

Însă nu a durat mult și **l-a** cuprins un dor nespus de cei din Labrador. Cu gândul **la** frații lui, **l-a** apucat un plâns nebun. Atunci ariciul **l-a** îndemnat să nu mai plângă, dăruindu-i ace, ursul **l-a** rugat cu un pumn de mure, iepurele Buză-Lată **l-a** îmbiat cu fructe dulci și cu salată. În zadar... Apolodor se tânguia cu gândul **la** frații lui. Colegii s-au dus **la** Maestrul Domilasolfa, să-i ceară ajutor. Acesta, sensibil **la** problema micului tenor, a hotărât: „Apolodor să plece spre Labrador!”.



La început a fost ușor, un avion **l-a** dus în zbor, **l-a** dus spre nord, cântând de zor... Dar ce să vezi, cu parașuta în spate, sărea bucuros pe motor, când **l-a** izbit un nor și a căzut **la** Capul Nord, într-un fiord. Ca să ajungă **la** frații săi e nevoit să răspundă mai multor provocări.

Să repetăm!

a) **l + a + acțiune = l-a + acțiune**

Se scrie **l-a** când se rostesc într-o singură silabă cuvintele **l-** și **a**.

Exemple:

Dirijorul **l-a** trimis pe Apolodor în Labrador.

Cămila Suzi **l-a** îndrumat pe Apolodor asemenea unei mame.

Ea **l-a** rugat pe maestru să îl ajute pe Apolodor.

b) **la = cuvânt de legătură**

Se scrie **la** când este un cuvânt de sine stătător, care realizează legătura dintre alte cuvinte, arată locul, timpul sau o notă muzicală.

Exemple:

Apolodor cânta în **la** minor.

El era tenor **la** cor.

A plecat **la** cinci spre Labrador.

Aflând că acolo nu trăiesc pinguini, Apolodor a plecat **la** Polul Sud să își caute familia.

Aplicăm ce-am învățat!

1 Însoțiți-l pe Apolodor în călătoria lui spre Labrador și observați cuvintele „la” și „l-a” întâlnite în textul dat. Alcătuiți noi enunțuri cu acestea.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 Ca să ajungă pe vaporul Meteor, ajutați-l pe Apolodor să bareze forma incorectă. Meteor era un pescador ce la/l-a pescuit plecase, Din Baltica la/l-a Labrador avea să lase plase. Când la/l-a zărit Apolodor, la/l-a orizont La/l-a strigat cu glasul-i de tenor Pe bravul comandor de pe Meteor. La/l-a salvat echipajul de pe pescador Și la/l-a Behring la/l-a debarcat pe Apolodor.



3 O nouă provocare de la Apolodor pentru voi! Completați corespunzător ca să ajungă la frații lui!

- ◆ Matrozii toți cântau,,
- ◆ Un eschimos trecut cu luntrea peste strâmtoare.
- ◆ Apolodor a străbătut Alaska de un cap altul, dar nici urmă de pinguini.
- ◆ Așa a aflat că mama sa doar născut Polul Nord, fiind în călătorie.
- ◆ Un vânt cumplit dus pe sus, peste ocean, purtat pe țărnul african.
- ◆ Acolo întâmpinat o cămilă, care purtat în spate prin Sahara.
- ◆ un an distanță a fost văzut Cabo Verde, hamal în port.
- ◆ Apolodor adaugă lista de călătorii Tibet, India, Bangladesh. Devine milionar și un an sau doi ajuns din nou dorul de frații lui.
- ◆ După mai mult timp, trecând prin noi aventuri pe țărmul celor două Americi, ajunge în sfârșit frații lui Polul Sud.

4

Scrie după dictare.

Un timp, Apolodor a fost cowboy la ferma „Taurul Vioi”. Într-o vineri, s-a ivit în preajma fermei un bandit, Tom Salliver. Era un pistolar, un hoț de vite renumit, dar și un bețivan îngrozitor. Toți tremurau de frica lui și se ascundeau. De beat, banditul a căzut într-un butoi.

Apolodor atunci a zis:

– Eu n-am să tremur ca un laș, de teama unui ucigaș, așa cum văd că faceți voi!

A luat trei cuie și-un ciocan și-a pus capacul la butoi. Apoi, l-a dus pe ucigaș de-a dura, până la oraș. Acolo l-a predat la închisoare. Un oraș întreg l-a omagiat și l-a declarat cel mai brav dintre cowboy.

5

Compune versuri despre Apolodor, în care să folosești „la” și „l-a”.

*Învățăm
prin joc*

Story cub. Vă trebuie un cub confecționat, pentru fiecare echipă, pe fețele căruia sunt desenate: o hartă, un urs polar, eschimoși, un pinguin, un vapor, valuri. Copiii se așază în cerc și spun câte o propoziție legată de imaginea de pe cub. Obligativ, propoziția trebuie să conțină **la** sau **l-a**. Un elev din echipă scrie propozițiile pe o coală, astfel se conturează povestea. La sfârșitul jocului se citesc poveștile create și se discută.

**ORTOGRAME
DIGITALE**

Accesează linkul de mai jos și exersează scrierea cuvintelor **la** și **l-a**. Succes!
<https://www.liveworksheets.com/cu1776919kq>

4. Cuvintele „nea” și „ne-a”



Heidi, copila orfană, a fost dusă de mătușa Dete să locuiască cu bunicul. Acesta era un om aspru, dar cu o inimă de aur. Căsuța bunicului se afla într-un decor de poveste și era înconjurată de pajiști cu flori multicolore. În împărăția brazilor și a creștelor care îmbrățișau norii, Heidi l-a cunoscut pe simpaticul Peter, un păstor care ducea căprițele la păscut pe pajiștile dintre munți.

Iarna erau fermecați de feerica priveliște ce li se arăta în fața ochilor. Zglobia fetiță și micul păstor se bucurau de argintata mantie de **nea** care acoperea împrejurimile. Se rostogoleau prin stratul pufos de **nea** și prindeau în mânuțe fluturașii albi care se jucau de-a prinselea prin aer. Ajun-

geau acasă cu obrații îmbujorați de gerul năprasnic. Strigau din depărtare:

– Bunicule, **ne-a** plăcut foarte mult să ne rostogolim prin zăpada scânteietoare.

Fericirea fetiței nu a durat prea mult pentru că mătușa Dete a dus-o la Frankfurt. Acolo a cunoscut-o pe Clara, o fetiță care nu putea să meargă. A învățat o mulțime de lucruri în casa mare și primitoare din marele oraș. Cu multă blândețe, bunicuța Clarei a învățat-o să citească.

A citit dintr-o carte mare chiar povestea unui păstor. Într-o zi au învățat cum se pot scrie cuvintele **nea** și **ne-a**. Iată ce au aflat!

Să învățăm!

a) **nea** se scrie fără cratimă (liniuță de unire) atunci când:

- ▶ este un cuvânt cu înțeles de sine stătător;
- ▶ se poate înlocui cu unul dintre cuvintele „zăpadă”, „omăt”, „nenea” sau poate însemna un îndemn pentru animalele domestice.

Exemple:

*Iarna și-a așezat mantia de **nea** peste umerii pământului.*

*Miruna prinde în mână un fulg de **nea**.*

***Nea** Ion l-a vizitat pe bunicul.*

b) **ne + a + acțiune = ne-a + acțiune**

În acest caz, cratima marchează rostirea într-o singură silabă a două părți de vorbire (cuvinte) diferite.

Ne- ține locul unor nume, iar **a** este legat prin înțeles de cuvântul care urmează.

Exemple:

*Bunica **ne-a** învățat cum să ne purtăm în diferite împrejurări.*

*Peter **ne-a** adus un buchet de flori roșii ca focul.*

*Câinele **ne-a** ieșit în cale și **ne-a** însoțit până în vârful muntelui.*

Aplicăm ce-am învățat!

1

Completează împreună cu Clara și Heidi spațiile punctate.

- | | | |
|-------------------|--------------------|---------------|
| ● dovedit | ● zăpadă sau | ● Ion |
| ● Mircea | ● vizitat | ● scris |
| ● încurajat | ● fulg de | ● adus |

2

Transformă după model.

Azi
Model: Ne plimbă
 Ne strigă
 Ne cumpără
 Ne cântă
 Ne laudă
 Ne sperie
 Ne învață
 Ne liniștește
 Ne întrebă
 Ne povestește

Ieri
 ne-a plimbat

.....



3

Într-o zi cele două prietene, Heidi și Clara, au avut de rezolvat exercițiul următor. Alege și tu varianta corectă.

Iarna și-a așezat mantia de ne-a/nea sclipitoare peste crestele munților. Eu și verișoara mea suntem fericite că în curând vom merge pe derdeluș. Mătușa nea/ne-a pregătit căciuli groase și colorate, bunica nea/ne-a tricostat veste călduroase și mănuși din lână moale, tata nea/ne-a coborât sania din pod, iar nea/ne-a Vasile, vecinul nostru, ne-a/nea adus un bob.

Plecăm spre coasta din apropiere. Ne rostogolim prin stratul rece de nea/ne-a și facem îngerași în omățul alb, pufos, scânteietor. Apoi împreună cu alți copii construim un om de zăpadă.

- Ce vă mai trebuie pentru omul de zăpadă? ne întrebă nea/ne-a Ilie, care se bucură de hărmălaia noastră.
- Ne-a/nea adus nea/ne-a Vasile tot ce ne trebuie pentru a-l face cât mai haios.

4

Scrie împreună cu nedespărțitele prietene care locuiesc în Frankfurt câte două propoziții în care să apară:

- a) nea

b) ne-a

c) nea și ne-a

5

Formulează două întrebări diferite pentru următorul răspuns.

Heidi își dorea să revadă crestele acoperite de nea ale munților.

6

După ce a stat o perioadă în casa primitoare a familiei Sesemann, Heidi s-a întors la bunicul ei. Clara a vizitat-o în împărăția norilor și a apelor cristaline. Cu ajutorul noilor săi prieteni de la munte a reușit să facă primii pași și apoi să meargă.

După ce a reușit să calce iarba mătăsoasă cu picioarele și să urce în vârful stâncilor cu Peter, i-a scris tatălui său câteva rânduri. Completează tu cuvintele care lipsesc din textul scrisorii!

21 martie

Dragă tată,

Eu și bunica am ajuns cu bine la draga mea prietenă.
..... întâmpinat bunicul în fața căsuței. În fiecare dimineață
..... hrănit cu lapte de capră și brânză proaspătă. Seara, la
lumina și căldura focului istorisit câte ceva din viața
oamenilor de la munte. Într-o zi condus în locuri umbrite
în care am putut vedea încă petice de bucurat
întâlnirea cu stratul de rămas din timpul iernii. La
întoarcere am cules ghiocei. Te așteptăm să te bucuri împreună
cu noi de frumusețea acestor pitorești locuri.

Cu drag, Clara

5. Cuvintele „neam” și „ne-am”

Ajunsă în casa piticilor, Albă-ca-Zăpada nu a uitat de școală și în fiecare zi a făcut lecții cu unul dintre pitici. Azi, fetița a învățat ortografierea cuvintelor „neam” și „ne-am”. Iată ce i-a spus piticul cel înțelept despre aceste cuvinte:



Să învățăm!

a) **neam** → un singur cuvânt (se poate înlocui cu „popor”, „rudă”, „familie“)

Exemple:

În Dacia trăia un **neam** mândru. (popor)

La mare, am stat în gazdă la un **neam** de-al mamei. (rudă)

Popeștii sunt un **neam** numeros.

(familie)

b) **ne + am** + acțiune = **ne-am** + acțiune

În acest caz, cratima marchează rostirea într-o singură silabă a două părți de vorbire (cuvinte) diferite (pronumele „ne” și verbul „am”).

Exemple:

Ieri **ne-am** întâlnit cu prietenii noștri.

Anul acesta **ne-am** propus să mergem la mare.

Aplicăm ce-am învățat!

1 Ca să rețină mai ușor regulile de scriere corectă a cuvintelor „neam” și „ne-am”, piticul i-a spus fetiței o scurtă poezie. Citește-o și tu!

„Neam” și „ne-am” e chiar ușor
Să le scrii pe-orice hârtie!
„Neam” e „rudă”, e „popor”
Și fără cratimă se scrie!
Cratima se folosește
În „ne-am” urmat de-o acțiune,
Cine-i atent, nu mai greșește
Și are rezultate bune!

2 Ajut-o pe Albă-ca-Zăpada să îl înlocuiască pe „neam” cu un alt cuvânt potrivit.

- ◆ Noi suntem un neam mare. (.....)
- ◆ – Dan este neam cu tine? (.....)
- ◆ În acea țară, locuia un neam viteaz. (.....)

(rudă, popor, familie)

3

Completează cu „neam” sau „ne-am”.

- străvechi
- strâns
- împrietenit
- vestit
- întors
- mare
- puternic
- contrazis
- viteaz
- străduit

4Se dau următoarele cuvinte: *bani, brânza, este, dar, e, neam, pe, neamul*. Albă-ca-Zăpada le-a așezat în ordine și apoi a scris proverbul obținut. Scrie-l și tu!

.....

.....

5

Completează tabelul, respectând modelul scris de pitici.

IERI	ACUM	MÂINE
<i>ne-am plimbat</i>	<i>ne plimbăm</i>	<i>ne vom plimba</i>
	ne încălzim	
		ne vom aminti
	ne aprovizionăm	
ne-am făcut		
	ne bucurăm	
		ne vor ajuta
	ne odihnim	

6

Încercuiește forma corectă.

- Se spune că la noi în sat, Ștefăneștii erau un neam/ne-am renumit.
- Când s-a luminat de ziuă, neam/ne-am luat lucrurile și am plecat.
- Neam/Ne-am grăbit degeaba, căci tot am pierdut trenul.
- Noi suntem neam/ne-am cu familia Ionescu.
- Neam/Ne-am pregătit foarte bine pentru concursul de azi.
- Românii sunt un neam/ne-am uimitor.
- Azi neam/ne-am trezit devreme.



7

Scrie împreună cu Albă-ca-Zăpada câte trei propoziții cu fiecare dintre cuvintele „neam” și „ne-am”.

.....
.....
.....
.....
.....

8

Piticii te roagă să completezi enunțurile, folosind de fiecare dată:

a) „neam” sau „ne-am”;

Model: Când ne-am dat seama de greșeală, am reluat calculele.

- ◆ De ce
- ◆ Unde
- ◆ Ce
- ◆ Cum

b) „neam” și „ne-am”

Model: Când ne-am mai întâlnit cu acest neam al mătușii?

- ◆ De ce
- ◆ Unde
- ◆ Ce
- ◆ Cum

9

Albă-ca-Zăpada trebuie să formuleze trei întrebări diferite pentru fiecare dintre răspunsurile de mai jos. Scrie-le împreună cu ea!

► Sâmbătă seara, ne-am dus la teatru cu prietenii noștri.

- a)
- b)
- c)

► Un neam de-al mamei locuiește de zece ani în orașul Montreal din Canada.

- a)
- b)
- c)



Recapitulare



Copiii și prietenii lor, Cenușăreasa, Harry Potter, Matilda, Heidi, Albă-ca-Zăpada, cei șapte pitici și alți eroi îndrăgiți, s-au întâlnit cu toții la Carnavalul Toamnei. Aici au dansat și s-au jucat, dar fiind dornici să arate cât de bine au învățat să scrie corect, au și rezolvat o mulțime de exerciții pe care te invită și pe tine să le rezolvi. Succes!

Aplicăm ce-am învățat!

1 a) Harry Potter a scris codificat mai multe cuvinte. Le poți descoperi, înlocuind cifrele cu literele corespunzătoare, conform codului de mai jos.

1 = a **3** = n **4** = u **6** = i **7** = e **8** = m **9** = l

Model: **9 1** = la; **9 - 1** = l-a **6 1** =; **6 - 1** =

6 1 4 = **3 7 1** = **3 7 1 8** =

6 - 1 4 = **3 7 - 1** = **3 7 - 1 8** =

b) Alcătuiește cu fiecare dintre ele câte un enunț.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

28 **2** Explică oral de ce se folosește cratima atunci când scriem ortogramele: „i-a“, „i-au“, „l-a“, „ne-a“, „ne-am“.

3

Citește textul de mai jos și găsește-i un titlu potrivit. Barează toate cuvintele scrise greșit.

.....

Maria a îmbrăcat ia/i-a ei cea nouă și a mers cu tata la/l-a cumpărături. În piață, ei sau/s-au întâlnit cu nea/ne-a Ștefan, vecinul lor de la/l-a țară. Fetița la/l-a salutat și ia/i-a zis:

– Puteți să îmi spuneți ce mai face Ioana? Neam/Ne-am împrietenit în vacanță. Știu că e neam/ne-am cu dumneavoastră.

– Așa e! Vine des pe la nepoata mea, Elena. Nea/Ne-a ajutat și la/l-a strânsul merelor.

– Aaaa, ce mere grozave aveți! Să știți că și anul acesta voi veni să iau/i-au douăzeci-treizeci de kilograme! a adăugat tatăl Mariei.

– Vă aștept cu drag! Până atunci, ia/i-a gustați și din prunele astea! Sunt dulci ca mierea!

Cei doi au mâncat cu poftă din prunele primite. Iau/I-au mulțumit bătrânului cu căldură și apoi au plecat mai departe la/l-a cumpărături.

4

Unește ce se potrivește, folosind culori diferite.



neam ●
l-a ●
iau ●
i-a ●
bicicleta ●
nea ●
ia ●
i-au ●
ne-am ●
la ●
ne-a ●
nota ●
nea ●
ia ●

● Alecu
● caietul
● bilete
● strălucitoare
● zărit
● muzeu
● felicitat
● la
● zis
● dus
● bunicii
● sa
● neînfricat
● spus

5

Scrive cuvintele care lipsesc.

◆ Trenul pleacă ora 17:00.

◆ Fulgul de topit imediat.

◆ Încă nu decis ce vom face în acest concediu.

◆ Bunicul meu este mai în vârstă decât Mircea.

◆ Am aceasta de la bunica.

◆ Radu dat o veste minunată.

◆ Pentru că am răcit, pastile.

◆ S-a mirat când auzit cântând.

◆ Mihnea strigat destul de tare, dar băiatul nu auzit.

◆ Adevărații patrioți fac totul pentru și țară.

(ia, l-a, la, neam, nea, l-a, ne-am, nea, iau, s-a, ne-a, l-a)

6**Completează propozițiile, adăugând cuvinte potrivite.**

- ▶ l-a pe Gelu.
- ▶ i-a la
- ▶ Vasile dat struguri din sa.
- ▶ plecare îmbrățișat.
- ▶ aceasta are o de ani.
- ▶ Merg magazin ca să pâine și lapte.
- ▶ El ajutat pe
- ▶ O pătură de a acoperit

7**Se dă propoziția: *Ieri, nea Tudor i-a dus pe copii la circ.*****Formulează patru întrebări diferite care pot primi acest răspuns.**

- a)
- b)
- c)
- d)

8**Scrie enunțuri care:****a) să înceapă cu fiecare dintre cuvintele de mai jos:**

- ◆ La
- ◆ Ne-am
- ◆ Ia
- ◆ Nea
- ◆ L-a

b) să se termine cu următoarele cuvinte:

- ◆ nea.
- ◆ ia.
- ◆ neam.
- ◆ iau?
- ◆ la.

EVALUARE

Rezolvă împreună cu Matilda, Cenușăreasa, Apolodor, Harry Potter, Heidi și Albă-ca-Zăpada următoarele exerciții! Succes!

1. Completează:

Se scrie „ne-a” atunci când

Se scrie „neam” atunci când

Se scrie „l-a” atunci când

2. Încercuiește varianta corectă!

Într-o/Întro zi, în dreptul stejarului uriaș, Pinocchio i-a/ia întâlnit pe prietenii săi/să-i, Vulpoiul și Motanul.

Sa/s-a lăudat că are patru bănuți de aur, iar cei doi iau/i-au promis că/că-l vor ajuta săi/să-i înmulțească. Fără prea multă greutate lau/l-au convins săi/să-i însoțească până la Câmpul Minunilor. Ajutat de noii săi/să-i amici, Pinocchio a îngropat cele patru monede de aur. La/L-a udat l-a/la ajutat și vicleana vulpe. Apoi, cei trei sau/s-au despărțit.

– Ne-a/Nea bucurat întâlnirea cu tine, Pinocchio! Ne-am/Neam simțit tare bine împreună. Ne vom revedea curând!

A doua zi, naivul Pinocchio a descoperit că banii săi/să-i dispăruseră.

3. Cuvintele s-au încurcat. Pune-le în ordine!

din merg Jucăriilor că trăsucică i-au lui Băieții spus în Țara Pinocchio.

urechi s-au și trezit Au cu lenevit de măgar.

într-un silitor transformat cuminte și Zâna l-a băiețel.

4. Scrie propoziții în care să apară:

○ ea, i-a, ia

○ nea, ne-a

○ l-a, la



CUPRINS

A. Să recapitulăm ceea ce am învățat în clasa a II-a	3
1. Cuvintele „într-un“/„într-o“, „dintr-un“/„dintr-o“, „printr-un“/„printr-o“	3
2. Cuvintele „sa“ și „s-a“	6
3. Cuvintele „s-au“ și „sau“	9
Evaluare	12
B. Să învățăm lucruri noi	13
1. Cuvintele „ia“ și „i-a“	13
2. Cuvintele „iau“ și „i-au“	16
3. Cuvintele „la“ și „l-a“	19
4. Cuvintele „nea“ și „ne-a“	22
5. Cuvintele „neam“ și „ne-am“	25
Recapitulare	28
Evaluare	31
C. Să știm mai mult!	32
1. Cuvintele „nai“ și „n-ai“	32
2. Cuvintele „cai“ și „c-ai“	35
3. Cuvintele „car“ și „c-ar“	38
4. Cuvintele „iar“ și „i-ar“	40
5. Cuvintele „căi“ și „că-i“	43
6. Cuvintele „ceai“ și „ce-ai“	46
7. Cuvintele „deal“ și „de-al“	49
8. Cuvintele „odată“ și „o dată“	52
9. Cuvintele „numai“ și „nu mai“	55
10. Cuvintele „într-una“ și „întruna“	58
Recapitulare	61
Evaluare	63
D. Cuvinte care se scriu întotdeauna cu cratimă	64
1. Cuvintele „m-am“, „m-a“, „m-ați“, „m-au“	64
2. Cuvintele „te-am“, „te-ai“, „te-a“, „te-au“	67
3. Cuvintele „n-am“, „n-are“, „n-au“, „n-avem“, „n-aveți“, „n-ați“ și „n-ar“	70
Recapitulare finală	73
Evaluare finală	79